

Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto
Lakimies Emmi Äärynen

2.12.2019

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viitetieto Sosiaali- ja terveysvaliokunnan taustamuistioppyyntö 29.11.2019

VETERAANIEK ETUUKSIEK JA PALVELUIDEK KOKONAISUUS

Yleistä

Veteraanien tukemisen määrärahat valtion talousarviossa (sosiaali- ja terveysministeriön momentti 33.50.) muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Keskeisimpiä lakeja korvausten maksamiseen ovat rintamasotilaseläkelaki (119/1977), sotilasvammalaki (404/1948), laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta (1184/1988) sekä laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta (54/2019), joka tuli voimaan 1.11.2019. Muutoksen johdosta marraskuun 2019 alusta alkaen tunnuksen omaaville rintamaveteraaneille kotiin vietävät palvelut ovat maksuttomia.

Etuudet

Veteraanien etuuksia ovat:

- rintamalisä
- ulkomaille maksettava rintamalisä
- ylimääräinen rintamalisä
- veteraanilisä.

Rintamasotilaseläkelain mukaiseen rintamalisään on oikeus henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus, veteraanitunnus tai Sota-arkiston antama todistus osallistumisesta miinanraivaustehtävään.

Rintamalisä myönnetään Suomen kansalaiselle. Rintamalisään on oikeus myös Suomessa asuvalla ulkomaan kansalaisella. Rintamalisä on verotonta tuloa, määrään eivät vaikuta tulot tai omaisuus eikä rintamalisä pienennä eläkkeensaajan asumistukea. Rintamalisän määrä vuonna 2019 oli 50,19 euroa kuukaudessa.

Ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain mukaista rintamalisää maksetaan rintamalisän edellytykset täyttävälle henkilölle, joka asuu ulkomailla ja joka ei saa kansaneläkettä.

Lakialoitteessa (LA 36/2019 vp) on ehdotettu rintamalisän määrän korottamista 125 euroon kuukaudessa. Korotus koskisi myös ulkomaille maksettavaa rintamalisää.

Rintamasotilaseläkelain mukainen ylimääräinen rintamalisä myönnetään Suomessa asuvalle Suomen tai ulkomaan kansalaiselle, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Oikeus ylimääräiseen rintamalisään on lähtökohtaisesti rintamalisänsaajalla, jolle maksetaan kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on verotonta tuloa, jonka määrä lasketaan pääsääntöisesti kansaneläkkeen määrän perusteella. Ylimääräinen rintamalisä ei pienennä eläkkeensaajan asumistukea. Ylimääräinen rintamalisä on kansaneläkkeeseen vaikuttavien tulojen perusteella 25–45 prosenttia siitä osasta kansaneläkettä, joka on suurempi kuin 90,44 euroa kuukaudessa (vuonna 2019). Vuonna 2019 suurin mahdollinen ylimääräinen rintamalisä oli perhesuhteista riippuen 210,31 - 242,28 euroa kuukaudessa ja pienin maksettava ylimääräinen rintamalisä 6,36 euroa kuukaudessa.

Vammaisetuksista annetun lain mukaista veteraanilisää voivat saada ne veteraanit, jotka saavat ylimääräistä rintamalisää sekä korotettua tai ylintä eläkettä saavan hoitotukea. Veteraanilisä on verotonta tuloa, joka ei pienennä eläkkeensaajan asumistukea. Veteraanilisän määrä vuonna 2019 oli 106,43 euroa kuukaudessa.

Rintamalisän, ulkomaille maksettavan rintamalisän, ylimääräisen rintamalisän ja veteraanilisän maksaa Kela.

Rintamaveteraanien kuntoutus ja palvelut

Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain perusteella järjestetään rintamaveteraaneille kuntoutusta ja kotiin vietäviä palveluja. Rintamaveteraanien kotiin vietävistä palveluista tehdään palvelutarpeen arviointi, jonka perusteella kunta järjestää kotiin vietävät palvelut kuten ateriat-, siivous-, ja hoivapalvelut. Rintamaveteraanit voivat saada myös kuntoutusta sekä tuettua kotikuntoutusta. Valtiokonttori maksaa kunnille tai kuntayhtymille ennakoon tammikuun lopussa kuntien arvion mukaan palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset.

Sotainvalidien korvaukset ja kuntoutus

Sotilasvammalain perusteella maksetaan sotainvalideille vamman vakavuuden eli haitta-asteen mukaan elinkorkoa. Lisäksi korvausta voi hakea muun muassa asunnonmuutostöistä, kotihoidosta kuten esimerkiksi ateriapalveluista, kotipalveluista, asumispalveluista palvelutaloissa, kotisairaanhoidosta ja apuvälineistä. Korvausta voi hakea myös kuntoutuksesta, laitoshoidosta, sairaanhoidosta ja matkakuluista. Korvauksia ja kuntoutusta haetaan Valtiokonttorista. Kotiin vietävistä palveluista Valtiokonttori maksaa kuntien antaman arvion perusteella palvelujen järjestämisestä aiheutuneet kulut ennakoon kunnille. Kunnat tai kuntayhtymät järjestävät sotainvalidien kotiin vietävät palvelut palvelusuunnitelman mukaisesti.

Valtioneuvoston asetus sotainvalidien puolisojen ja leskien sekä sotaleskien kuntoutuksesta

Vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella määritellään sotainvalidien puolisojen, leskien ja sotaleskien kuntoutukseen käytettävä määräraha ja

kuntoutuksen sisältö. Puolison tai lesken sotainvalidin haitta-aste tulee olla 30 prosenttia tai suurempi (muutosta haitta-asteeseen esitetty vuoden 2020 asetukseen, eli haitta-aste -vaatimus laskisi 50 prosentista 30 prosenttiin, jolloin se olisi sama sekä puolisoilla että leskillä.) Kuntoutusta haetaan Valtiokonttorilta.

Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta

Eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain perusteella kuntoutusta voivat saada esimerkiksi miinojen raivaukseen osallistuneet, sotien aikana puolustusvoimien hoitopaikoissa sairaanhoitotehtävissä palvelleet sekä karjan evakuointiin osallistuneet. Laissa on kirjaus, että heidän on pystyttävä luotettavalla tavalla osoittamaan osallistumisensa kyseisiin tehtäviin. Viimeisin muutos on tullut voimaan 2005, jolloin mainittuun lakiin lisättiin Neuvostoliiton partisaani-iskujen kohteeksi joutuneet sekä sotien aikana karjan evakuointiin osallistuneet henkilöt. Kuntoutusta haetaan Valtiokonttorilta.

Valtioneuvoston asetus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille maksettavasta rintama-avustuksesta

Rintama-avustus voidaan myöntää ulkomaalaiselle vapaaehtoiselle rintamasotilaille, joka on palvellut vapaaehtoisena Suomen sodissa ja asuu pysyvästi Venäjällä, Virossa tai muualla entisen Neuvostoliiton alueella vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa. Rintama-avustus on kertakorvaus, jota voi hakea Valtiokonttorista.